

עלוך ברית אבות פרפראות וסיפורים לברית מילה לפי סדר הפרשיות פרשת עקב

תשפ"ג

מפעולות הארגון

בדיקת צהבת בבית
במכשיר זהה לבית החולים

ייעוץ בעניני ברית מילה

ניתן להשיג את הספרים
"סדר ליל הברית"
"פניני הברית"
"תפילות ומנהגים לברית"

משרד "ברית אבות"
רחוב דברי חיים 6 ביתר עילית
טלפון: 025022814

מהספר פניני הברית

המילה מסירה את ערלת הלב

כתוב בפרשתינו ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו... צדיקים פירשו את הפסוק על ברית מילה, כי ברגע שיהודי עושה ברית, הערלה הרוחנית מוסרת מהלב ואז הלב יכול להפתח לדברים שבקדושה, ובאזנינו שמענו כמה וכמה פעמים משלוחי דרבנן העוסקים בקירוב רחוקים בברית המועצות, שהנסיין מראה אם רוצים לקרב יהודי ליהדות ולהכניס בו חיות ולחלוחית לנשמה דרושים שתי צעדים הכרחיים שיסירו את ערלת הלב והם: א) ברית המילה, שמסירה את ההתנגדות של הנפש, הבהמית לדברים רוחניים, ב) שמירת כשרות שמונעת טמטום המח, וממילא יש תשתית לקליטה הרוחנית.

ובדידי הוי עובדא מכמה אנשים שבאו בגיל המבוגר לעשות ברית, שכמה שניסו לדבר על לבם לקיים מצוות לא אבו לשמוע בשום אופן, כשמיד אחרי ברית המילה נהפך דעתם והתחילו לבקש שילמדו אתם עוד ועוד תורה ומצוות, וראינו בחוש איך שכשמסירים את ערלת הגוף, משמים מסירים את ערלת הלב.

המוהל הרב אהרן יוסף קרמר

השמר לך פן תשכח את יי אלהיך. (ח יא) לפי הטעם שכתבנו בשם בעל החינוך בטעם ברית מילה, שהוא רושם שהניח עלינו מלך מלכי המלכים למען נזכור שאנחנו עבדיו מיוחדים לעבודתו אם כן בכלל המצוה הזאת - השמר לך פן תשכח את יי אלהיך. וגם כן בכלל המצוה הזאת ולא תלכו בחוקות הגויים. היינו כמו שאנחנו רשומים בבשרנו ביחוד מכל העמים להיותנו ניכרים בין שאר האומות כי מחוייבים אנחנו להיותנו רשומים ומיוחדים בבגדינו ומלבושינו ובדיבורינו ומנהגנו, וכל זה מחוייב האדם להתבונן בעסקו במצוה הזאת אם הוא שלם בכל אלה, ואת אשר ימצא חסר לנפשו מכל הנ"ל ישוב אל יי וירחמהו. ולפי מה שהעמיק בטעם הרב מהר"ם תאגיז שהוא כריתת ברית בין שני אוהבים הנה זה כל האדם כל ימי חייו בזכרו בברית החתום בבשרנו יזכור במצוות אהבת ה' יתברך שהוא לאות ברית בינינו לבל תיפרד אהבתינו ממנו יתברך שמו והנה יתבונן האדם איך אשר ימצא את עצמו חסר ממצוות האהבה וישוב אל ה' וירחמהו: (דרך פיקודיך)

כראשונים ואעל ההרה ושני. (י ג) סופי תיבות מילה, כי היא שקולה כנגד כל התורה כולה: (רבינו אפרים על התורה)

ואהבך וברכך והרבך וגו'. (ז יג) למה הוא מקיש פרי הבטן לפרי האדמה, אמר הקדוש ברוך הוא, מה פרי אדמתך צריכים עישור אף פרי בטנך צריכים עישור וזו המילה: (מדרש רבה פרשה ג)

ופלא למה נצרך לימוד על המילה מן היקש למעשר תיפוק ליה שנכרתו י"ג בריתות וכמה מקראות באו על מצות מילה, אולי הכוונה דהוי סלקא דעתך שמצות מילה על אבי הבן כמו הכשר מצוה ורק מפני שאין הבן יכול למול עצמו הציווי על האב שיעשה בגין בנו וכו' על זה בא הלימוד שמקיש למעשר שעיקר המצוה על בעל הקרקע: (שפתי צדיק) ופירוש, שבא לשלול הדעה שאם ביטל

מילה החסיר רק מצוה אחת, לכך הקיש למעשר, מה מעשר כשלא הפרישן כל הפירות בגדר טבל, אף מילה כשמחסרה, כל הגוף בגדר טבל:

במדרש פרשת עקב איתא, בפסוק וברך פרי בטנך ופרי אדמתך מה פרי אדמתך סיגים אף פרי בטנך סיגים ומה פרי אדמתך צריכין עישור אף פרי בטנך צריכין עישור זו המילה, ולכאורה מה הברכה היא זו סיגים, אכן כמו שהמוץ והתבן המה שמירה להחיטים כמו כן הערלה היא סיג ושמירה להבדיל ולהפריש בין בני ישראל לאומות, וזהו היא התירוץ על מה שהקשה אותו הפילוסוף אי הקדוש ברוך הוא חפץ במילה למה לא נברא מהול והשיבו לו שלא ניתנו המצות אלא לצרף הבריות, פירושו שכל הערלה היא כדי שלא יתערב הסטרא אחרא אל הפנימיות, ואיתא כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה שהקדוש ברוך הוא שם גדר וסיג ושמירה במקום שיש שם הקדושה לכן הערלה היא מרמז שיש כאן הקדושה ומתגלה בהסרת הערלה, וכמו דאיתא במעשר שאחר מירוח בהסרת המוץ ותבן אז חייב במעשר וחל עליו הקדושה כדאיתא בתיקונים, וכן היא במילה, ונקרא מילה ברית, שכל התרי"ג מצות תלוין בה זכור ושמור מצות עשה ולא תעשה, והסרת הערלה היא בחינת שמור מצות לא תעשה והתגלות אור הפנימי הוא בחינת זכור, דכתיב וימנע מרשעים אורם היינו אור תורה שגנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים, ועל ידי המילה נתגלה האור כמו שכתוב לא ימנע טוב להולכים בתמים וכתוב במילה התהלך לפני והיה תמים. ועמד כולם צדיקים וכתוב אור זרוע לצדיק. ועל זה האור כתיב וירא וכו' כי טוב ויבדל. לכן הערלה היא המבדלת בין ישראל לאומות: (שפת אמת ליקוטים לברית מילה)

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך. (ח ו) פעם בסעודת ברית מילה אמר א"י הרה"ק החידושי הרי"מ זצ"ל באכילת סעודת מצוה יכולים לפעול יותר מאשר בדברים אחרים מפני שבאכילה זו יכולים לרמות את היצר הרע מפני שגם הוא נמשך אחרי זה ואז יכולים לדחות אותו ולהכניס את הקדושה: (ליקוטי יהודה)

ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם... בזמנא דישאל נטרין אות ברית אתמליאת כל טוב ולא חסר מינה נביעו, וכד לא נטרין ברית אסתלק נביעו מינה ואתמר בה ותראה היבשה עכ"ל [תרגום: כשעם ישראל מקיימים את מצות הברית הארץ מתמלאת בכל טוב ולא חסר ממנו השפע וכשלא מקיימים את הברית מסתלק השפע ומתייבש כנאמר ותראה היבשה]: (זהר חדש תיקונים כרך ב צד:)

ומלתם את ערלת לבבכם. (י טז) מובא בבית אהרן בשם צדיק אחד, במילת הערלה תמולו לבבכם, וערפכם לא תקשו עוד כי ה' אלהיכם וכו'. רצה לומר כי האור של הקדוש ברוך הוא דוחה הערלה והקליפות כולם:

דע אחי, כי בעצם קיימת כוונה פנימית מיוחדת במצות מילה, והיא כמו שאמרו בירושלמי (ברכות ט) על הכתוב (נחמיה ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב, וזוהי מילת ערלת הלב שעליה נאמר בסמוך וברית עמו הברית. לפיכך אנו מברכים להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, כלומר לא רק מילת ערלת הבשר אלא שלימות המצוה שהיא מילת הלב כמו שקיימה אברהם אבינו והיא היא בריתו, ומפורש הוא בכתוב (ירמיה ד) המולו לה' והסירו ערלת לבבכם. כי על ידי המילה זוכים אחר כך גם למול את ערלת הלב, וזוהי עומק הכוונה בתמידות מצוה זו שכתב רבינו חיים אור זרוע, שהרי מילת הלב היא דבר תמידי הנמשך בכל עת, והוא שאמרו בזוהר הקדוש (ח"ג קס) קודשא בריך הוא לא בעי מינן אלא ליבא ויסתמרון ההוא רשימא קדישא, ולכאורה מה הקשר בין הלב לאות ברית קדש, אמנם לדברינו הרי שניהם אחד, כי שלימות המילה היא דייקא בטהרת הלב, ולפיכך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו עליו השלום בצוותו אותו על המילה (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. כי על ידי מצוה זו יזכה להיות תמים עם השם יתברך, וכמו שאמרו (נדרים לב:). בתחילה המליכו על רמ"ג אברים ולבסוף על רמ"ח אברים, ופירש הר"ן, שבתחילה המליכו הקדוש ברוך הוא על אבריו שהם ברשותו לזוהר מעבירה, אבל עיניו ואזניו של אדם אינם ברשותו שהרי על כרחו יראה בעיניו ובאזניו ישמע, ולבסוף כשנימול המליכו הקדוש ברוך הוא אפילו על אלו שלא יסתכל ולא ישמע כי אם דברי מצוה: (באר משה)

הגאון ר' **עקיבא איגר** (בשו"ת מהדו"ק מ"ב) ביאר את הפסוק אם לא בריתי יומם ולילה שדרשוהו חז"ל לענין מילה, ופירש שבלעדי מצוות מילה שעל ידי זה בא האדם לשערי תורה להגות בה יומם ולילה, אזי חקות שמים וארץ לא שמתו כיון שלימוד התורה נגרר מתוך המילה שעל ידי שיזכה למול ערלת לבבו ישכיל בתורה ומצוות:

ומלתם את ערלת לבבכם. מה ענין מילה זו לכאן, אלא לפי שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (נדרים לא:). גדולה המילה שאלמלא המילה לא נתקיימו שמים וארץ וכו', וכבר אמרנו שמילה חיזונית זו תכליתה להביא לידי מילת ערלת הלב הפנימי לכך נאמר הן לה' אלהיך השמים וגומר. הוא יתברך בראם וכוננם והיה בידו יתברך לבראם על אופן אחר שלא יהיה קיומם תולה במילה זו שאתה מקיים ולמה עשה זה, אלא לפי שרק באבותיך חשק ה' מכל העמים וגומר. ובמה יודע איפא למה חשק בהם יותר מבזולתם ונפלינו מכל העמים ולמה זה ועל מה זה ומה תשובה ישיב כי ישאלך השואל מחר על זה, והיתה תשובתך הרמתה ענין המילה, לומר שבזכות המילה נתקיימו שמים וארץ. אם כן התבל ומלואה יותר ראויין ישראל ליורשה מכל האומות כי יש להם חלק בקיומו והרי הם כאילו נעשו שותפים להקדוש ברוך הוא ביצירה מאחר שהם מקיימים המילה...לפיכך ומלתם את ערלת לבבכם. הו' זהירין וזריזין במצוות המילה כי בה ולא בזולתה תגלה ותראה לעיני העמים

אהבתכם וטעם החשק שיש לו יתברך בכם יותר מבהם לפי שעל ידכם יתקיימו שמים וארץ כאמור, וסמך אומרו כי ה' אלהיכם הוא האלהים וגומר עושה משפט יתום וגומר, ומכאן למד רבי יוחנן (מגילה לא.) שבכל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקדוש ברוך הוא שם אתה מוצא ענותנותו וכו', ורצה ליתן טעם למה ששיתף הקדוש ברוך הוא אליו את ישראל ביצירה וזה לרוב ענוה שבו ובזכות המילה המסבבת מדת הענוה: (עוללות אפרים)

דברי אלה על לבבכם. (יא יח) סופי תיבות מילה, כי היא (נדרים לב.) שקולה כנגד כל התורה כולה: (רבינו אפרים על התורה)

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה. (יא יד) וימי בניכם על האדמה, ס"ת מילה: (טהרת יום טוב)

אשכחן סגולה במילה כמו התורה לענין אריכות ימים, כמו שכתוב (שבת קל.) רבי אליעזר אומר, אם לא הביא כלי מערב שבת מביאו בשבת מגולה. ואמרו בגמרא אמר רבי יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל שהיו עושין כרבי אליעזר והיו מתים בזמן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה: (אות ברית דף ריא.)

ידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל (בשער טעמי המצות בסוד המילה) שיש ע"ח אורות חסדים בענין שלשה הויות, אך השמונה אורות הם מכוסים והשבעים הם מגולים, ואלו השבעים המגולים נמשכים על ידי המילה, ונרמזו באותיות מל דמילה שהוא מספר ע', וזה סוד (בראשית כא) ביום הגמל את יצחק. ודרשו רבותינו ז"ל ה"ג מ"ל, שחילוק אותיות הג שהם ח' אורות המכוסים מן אותיות מל שהם שבעים אורות מגולים עיין שם, ואמרתי בסייעתא דשמיא, לכך כלי המילה נקרא אזמל, שהוא א"ז מ"ל, א"ז ח' אורות המכוסים, ומ"ל ע' אורות המגולים, נמצא באזמל שהוא כלי המילה נרמזו בו אורות המכוסים ואורות המגולים, ולהכי סבירא ליה לרבי אליעזר שיביא הכלי שהוא האזמל מגולה משום חיבוב מצוה מפני שבו נרמזו אורות המגולים גם כן, וידוע קצבת חיי אדם הם שבעים וזו מיתה בזמנה, ולכן בזכות חבוב מצוה שהיו עושין כרבי אליעזר להביא האזמל שבו רמוז שבעים אורות המגולים היו מתים בזמנם שהוא שבעים שנה: (בניהו בן יהוידע)

כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם לכם יהיה מן המדבר. (יא כד) לכם יהיה מן המדבר. ר"ת מילה, כי בזכות שמירת הברית יירשו ישראל לעתיד את כל עשרה אומות: (טהרת יום טוב)

פחדכם ומוראכם יתן ה' אלקיכם על פני כל הארץ. (יא כה) ס"ת מילה: (טהרת יום טוב)

ימי הילולא של צדיקים בשבוע זה

הרה"ק ר' נתן נטע ב"ר שלמה שפירא (מגלה עמוקות) זיע"א	
הגאון ר' מרדכי ב"ר אברהם בנעט (אב"ד ניקלשבורג) זצ"ל	יום שני י"ג מנ"א
הרה"ק ר' יוסף בהרה"ק ר' יעקב יחזקיה גרינוואלד מפאפא (ויחי יוסף) זי"ע	
התנא נחום איש גמזו	
הרה"ק ר' שמעון לביא (פיוט 'בר יוחאי') זיע"א	
הרה"ק ר' מאיר נתן בהרה"ק ר' חיים מצאנז זי"ע	יום רביעי ט"ו מנ"א
הרה"ק ר' אשר מסטולין זי"ע בהרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"ע	
הגאון ר' בן-ציון ב"ר יצחק זאב ידלר (מגיד משרים) זצ"ל	
השר הנגיד ר' משה ב"ר יוסף אליהו מונטיפיורי ז"ל	יום חמישי ט"ז מנ"א
הרה"ק ר' אברהם מרדכי ב"ר בנימין זאב יעקב מפניטשוב זי"ע	
הרה"ק ר' שלמה חיים מקוידניוב זצ"ל בהרה"ק ר' אהרן מלעכוויטש זי"ע	יום שישי י"ז מנ"א

סיפורי צדיקים מיומא דהילולא

מעשה שסיפר הרב אברהם מרדכי מפניטשוב ז"ל מהבעש"ט שמקובל לספר בליל הוואך נאכט: היה בכפר אחד כומר אחד מכשף גדול, שהיה ממית ילדי ישראל קודם המילה בכשפיו. פעם אחת אירע ברית מילה ליהודי אחד שהיה דר בכפר הנ"ל, וראה מרן אלקי ר' ישראל הבעל שם טוב, שהכומר מכין עצמו להרוג את הילד, ונסע מרן בקפיצה לשם ובא שמה עם תלמידיו קודם הלילה שלמחרתו יהיה המילה, והיהודי כבדו מאד, ואמר מרן הבעש"ט להיהודי שיסגור הדלת וכל מקום פתוח, ולא יניח אף חור קטן אחד שלא יסתום אותו, ויכין לו מקלות גדולים ועבים, וכשיאמר לו "הכה" אז יכה בכל כוחו, וכשהיה לילה אז דפק אחד בדלת שיפתח לו, והיהודי כאשר צוה אותו איש האלקים, והלך הכומר בכשפים והחליף צורתו לתמונת חתול וחיות טמאות והתחיל לחפור תחת קרקע הבית, וכיון שתחב את ראשו לתוך הבית, אז צוהו מרן שיכה, והכה אותו היהודי מכות אכזריות הכה ופצוע עד שנשברו לו יד ורגל, והלך הכומר לביתו, ובבוקר היתה שמחת הברית גדולה מאד, ובהוודע להכומר שכל זה עשה לו מרן, קבל אותו לפני השרים, שיכריחו את מרן שיתווכח אתו, עד שהשרים הסכימו לו וקבעו לו זמן שיעמדו שניהם וכל אחד יעשה מופת שיתגבר וינצח את חברו במקלות עם רב, ונתוועדו ביום המיועד כל השרים והכומרים והמון רב, ואמר לו מרן, עשה אתה ראשונה מה שתוכל, והכומר הביא עליו כל מיני רוחות ושידין וחיות רעות ונחשים ועקרבים וכל מיני מזיקין, ומרן לקח מהר את המטה וחג חוגה סביבו והוא עמד באמצע, ולא יכלו לעבור המחוגה, עד שהביא עליו חזיר מיער, וכשראהו מרן, אמר, זהו עז פנים גדול, ומיהר ועשה מחוגה בתוך העיגול הראשון, ועבר החזיר בעזותו בשתי ידיו את העיגול הראשון, ולא יכול לעבור את העיגול השני וברח, וכשראה המכשף שכל מיני כישוף לא הועילו לו שיעברו את המחוגה ויזיקו אותו, אמר למרן, עשה אתה, אמר לו, אני לא אעשה שום דבר רק אקרא לילדים שהרגת ויעשו בך נקמה, מיד באו ונאספו עליו ילדים קטנים הרבה מאד, ונפלו עליו ולא השאירו ממנו עצם קטן שלם, כן יאבדו כל אויבך ה', אמן: (מעשי ה' קאמרנא)

הלימוד והסעודה בואך נאכט: כ"ק אדמו"ר בעל הויחי יוסף מפאפא זצ"ל אמר פעם בסעודת וואך נאכט, איתא בליקוטי אמרים מבעל התניא, שבאם מתוועדים עשרה אנשים בחבורה יחד אפילו מלאכים יש להם פחד ויראת הכבוד מהם, ועיקר בלילה זה נתקן ללמוד, וכדי שלא יהא קשה הלימודים תקנו לערוך סעודה: (יעלזו חסידים)

הכנה למצוה: פעם כיבדו את רבינו אשר מסטאלין זצוק"ל (מנוחתו כבוד בדרוהוביטש), בברית מילה, והמתינו עליו בבית המדרש עם התינוק, וניגש אליו אחד ואמר לו, הנה אליהו ממתין על כבוד תורתו ולא ענה לו, וכשפנה ללכת קרא לו רבינו ואמר אליו, הנה אליהו הוא מלאך ואינו צריך לאכול ולישון ואינו צריך הכנה, וגם למעות אין לו צורך בהם, אמנם אנו בשר ודם אנחנו וצריכים לאכול ולישון וצריכים הכנה וגם למעות אנו צריכים. הערה, אולי רמז רבינו בזה למה דאיתא שסנדקאות הוא סגולה לעשירות ואפילו לזה צריכים גם כן הכנה לענין הטמון בזה: (פרי ישע אהרן)

ברכת המוהל שיאריך ימים: פעם נתכבד רבינו אשר מסטאלין מדרוהוביץ להיות מוהל והלך קודם למקוה והיולדת אמרה כי לא תתן למול את הילד עד שיבטיח לה שהילד יאריך ימים ויהיה בר קיימא, נענה רבינו ואמר וועהן דער טאטע איז מיט אונו וואלט דאס גיווען אסאך גרינגער און יעצט מוזן מיר גיין נאך אמאהל אין וואסער און איהם אויספויעלן, ובירך את הילד הרך הנימול, ויגדל הילד והאריך ימים והוליד בנים ובני בנים ונסעו לסטאלין:

עשה סעודה על המצוה שנעשית בלי פניה: פעם נסע הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע על ברית מילה ואיחר בדרך ובא לאחר הברית, ועשה הרה"ק מסטאלין אחר כך סעודה ואמר, דהנה כל מצוה אי אפשר כמעט בלי פניה אבל חשב לעשות מצוה אז אפילו היה פניה, הרי מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה ומחשבה טובה שחשב לעשות מצוה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, נמצא כי המצוה היא נקיה מאד: (ספרן של צדיקים)

היו שותפים במצוות המילה
ליהודים "מבוגרים" עולי חבר העמים
שהבריתות נעשים בהדרי ניתוח,
עלות כל ברית 3500 שקלים לשלם לחדר הניתוח
ובזכות זה תראו נחת מכל יוצאי חלצכם, אמן.

לעילוי נשמת ר' יעקב צבי ב"ר יצחק מאניס ז"ל הולצמן

ברית אבות: רחוב דברי חיים 6 ת.ד. 3044 ביתר עילית טלפון: 025022814

ניתן לתרום בנדריים פלוס על שם ברית אבות